

แบบ วช. 6 ก/บ

ชื่อโครงการ การพรรณนาสถานที่และการบ่งชี้สถานที่ในภาษาอิมปี

SPATIAL DESCRIPTION AND SPATIAL DEIXIS IN MPI

ชื่อผู้วิจัย นายสิทธิชัย สาเอี่ยม

ชื่อสถาบันระดับอุดมศึกษาที่สังกัด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประจำปี 2540

จำนวนเงิน 50000 บาท ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี 11 เดือน

ตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ 2539 ถึง เดือนธันวาคม 2540

บทคัดย่อ

ภาษาไทย

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อศึกษาการใช้คำกริยาเคลื่อนที่แสดงการบ่งชี้ของคนอิมปีในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งการใช้คำกริยาดังกล่าวที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับความหมายประจำคำ รวมถึงศึกษาระบบการบ่งชี้สถานที่ในภาษาอิมปีทั้งระบบ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังศึกษาระบบการพรรณนาสถานที่ในภาษาอิมปีด้วย ทั้งนี้เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างระบบการพรรณนาสถานที่และระบบการบ่งชี้สถานที่ในภาษานี้

จากการวิจัยพบว่า ในภาษาอิมปีมีการพรรณนาสถานที่ด้วยระบบสัมพันธ์ ระบบแน่นอนและระบบเนื้อใน ซึ่งในระบบแน่นอนนั้นมีการยึดสภาพภูมิประเทศ คือ ระดับพื้นที่สูง/ต่ำ และพบว่า ในระบบการบ่งชี้สถานที่ในภาษาอิมปีมีรูปบ่งชี้สถานที่ 2 ประเภท คือ รูปบ่งชี้สถานที่ประเภทหมวดคำคำชี้เฉพาะประเภทต่าง ๆ และหมวดคำคำกริยาเคลื่อนที่แสดงการบ่งชี้ รูปบ่งชี้สถานที่ทั้งสองประเภทดังกล่าวเป็นหน่วยคำอิสระ หมวดคำคำชี้เฉพาะสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ คำคุณศัพท์ชี้เฉพาะ คำสรรพนามชี้เฉพาะ คำกริยาวิเศษณ์ชี้เฉพาะและคำกริยาวิเศษณ์ชี้เฉพาะบ่งชี้อาการ คำชี้เฉพาะทั้ง 4 ประเภทเกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ระยะใกล้/ไกลโดยยึดตำแหน่งของผู้พูดและผู้ฟังเป็นจุดอ้างอิง นอกจากนี้ ทั้ง 4 ประเภทยังสามารถบ่งชี้ตำแหน่งใกล้เฉพาะผู้พูดหรือใกล้เฉพาะผู้ฟัง และคำกริยาวิเศษณ์ชี้เฉพาะสามารถบ่งชี้บริเวณหรือจุดของสถานที่ที่ผู้พูดอยู่ได้อีกด้วย

คำกริยาเคลื่อนที่แสดงการบ่งชี้ในภาษาอิมปีที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ได้แก่ “ไป-มา” และ “เอาไป-เอามา” นั้น มีทั้งหมด 11 คำ ซึ่งบ่งชี้ทิศทางของการเคลื่อนที่เข้าหา/ออกจากตำแหน่งของผู้พูดและ/หรือผู้ฟังและบ่งชี้ทิศ (เฉพาะทิศตะวันออกและทิศตะวันตก) และระดับพื้นที่สูงหรือต่ำด้วย คำกริยาดังกล่าวสามารถทำหน้าที่เป็นคำกริยาหลักและคำกริยารอง และสามารถใช้ได้ทั้งในสถานการณ์ที่

มีการใช้สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับความหมายประจำคำ โดยทั่วไปพบว่า ในสถานการณ์ที่มีการใช้ไม่สอดคล้องกับความหมายประจำคำนั้น คนอิมปีมักจะเลือกใช้กริยาดังกล่าวซึ่งบ่งชี้ทิศตะวันตกและระดับพื้นที่ต่ำมาใช้มากกว่า อย่างไรก็ตามพบว่า ในวัฒนธรรมของคนอิมปี ทิศตะวันออกและระดับพื้นที่สูง มีนัยสำคัญทางวัฒนธรรมมากกว่าทิศตะวันตกและระดับพื้นที่ต่ำ

ภาษาอังกฤษ

The main purpose of this study is to investigate the usage of Mpi deictic motion verbs in different speech events, both unmarked and marked, as well as spatial deixis system in Mpi. Spatial description in Mpi is also studied so as to find its relationship with spatial deixis in this language.

There are three systems in spatial description in Mpi, i.e., relative, absolute and intrinsic. In the absolute one, height is anchored as an essential element. There are two types of spatial deictics in Mpi, namely demonstratives and deictic motion verbs. All of them are free morphemes. Four types of demonstratives, i.e., demonstrative adjectives, demonstrative pronouns, demonstrative adverbs and demonstrative adverbs of manner, indicate the proximity and distance of the speaker and/or addressee. In addition, the four types can also indicate the position near the speaker or near the addressee and the demonstrative adverbs can also indicate the area or position only of the speaker.

Eleven deictic motion verbs studied, for example, go-come and take-bring, not only indicate the directions of movement, but also cardinal directions (only East and West) and height. These verbs can function as main and subsidiary verbs and can be used in both unmarked and marked situations. In general, it seems that the ones indicating West/low level appear more frequently in marked ones. However, it is argued that in Mpi culture, East and high level are more culturally significant than West and low level.